

Roll No.....

Total No. of Pages : 7

Total No. of Questions : 10

उत्तरमध्यमा द्वितीयखण्ड

विषय कोड : 803

वास्तुयोग संगणकशिक्षा

तृतीय-प्रश्नपत्रम्

समय : 3 घण्टे

पूर्णांक : 100

निर्देश :- (1) अस्मिन् प्रश्नपत्रे त्रयो भागाः -

(क) वास्तुशास्त्रम्। (35 अंक)

(ख) योगशास्त्रम्। (35 अंक)

(ग) सङ्गणकशिक्षा। (30 अंक)

(2) प्रत्येकस्मिन् भागे वस्तुनिष्ठ प्रश्नाः ते च अनिवार्याः।

(भाग:-क)

(वास्तुशास्त्रम्)

1. (क) उचितं युग्ममेलनं कुरुत -

4×1=4

(1) मीने कूपम् — पादमानम्

(2) विकृतिलूपा — गृहाङ्गम्

(3) वाजनम् — वंशवद्धगताः

(4) विस्तृतेः — सर्वार्थपुष्टिप्रदम्

(ख) समीचीनोत्तरं चिनुत -

3×1=3

(1) पूर्वकाले मुनिभिः मानवानां कृते गृहप्रकाराः निर्धारिताः -

(अ) अष्टौ

(ब) चत्वारः

(स) षट्

(2) प्राक्शाला रहितं गृहत्रिकं भवति -

(अ) सुक्षेत्रम्

(ब) कुक्षेत्रम्

(स) ध्वंससंज्ञम्

(3) मेषकुम्भे निर्मितं कूपं भवति -

(अ) हानिकरम्

(ब) भूतिकृत्

(स) नारीक्षयकारकम्

(ग) अधोलिखितं कथनं सत्यम्/असत्यम् वा लिखत -

2×1=2

(1) उर्ध्वाग्र रेखा कोटिः।

(2) सकललुपाः युग्मसंख्या विधेयाः।

2. अतिलघु उत्तरीयः —

2

मनुष्यालयचन्द्रिकायाः चतुर्थाध्याये कति श्लोकाः ?

अथवा

चतुर्थाध्यायस्य वर्णविषयः कः ?

3. लघुउत्तरीयाः (केचन चत्वारः प्रश्नाः समाधेयाः) —

4×3=12

(i) कवाटनिर्माणं कथं करणीयम् ?

(ii) भुजकोटि कर्णज्वं स्पष्टतु।

(iii) वास्तुशास्त्रे उच्छ्रयनिर्देशं लिखतु।

(iv) उत्तरन्यासविधि लेख्यः।

(v) भवने कीदृशाः स्तम्भाः प्रयोज्याः ?

4. दीर्घोत्तरीया (केचन त्रयः प्रश्नाः समाधेयाः) —

3×4=12

(i) मिश्रभिन्न चतुश्शाला का ?

(ii) कूटस्य परिणाहः लेख्यः।

(iii) द्विशाल भवनस्य वर्णनं लिखतु।

(iv) गृहप्रवेशार्थनिर्देशं लिखतु।

(v) मनुष्यालय चन्द्रिकाया सप्तमाध्यायस्य सारांशः लेख्यः।

(भाग:-ख)

(योगशास्त्रम्)

5. वस्तुनिष्ठप्रश्नाः -

(क) उचितं युग्ममेलनं करोतु -

3×1=3

- |                |   |                            |
|----------------|---|----------------------------|
| (1) स्वाध्यायः | - | क्लेशः                     |
| (2) रागः       | - | ओंकारपूर्वक मन्त्राणां जपः |
| (3) अविद्या    | - | सुखानुशयी                  |

(ख) कोष्ठके प्रदत्तैः शब्दैः उचितेन शब्देन रिक्तस्थानस्य पूर्तिः विधेया -

3×1=3

(शुद्धोऽपि, अविद्या, सूक्ष्माः)

- (1) ते प्रतिप्रसवहेया ..... ।
- (2) द्रष्टादृशिमात्रः ..... प्रत्ययानुपश्यः।
- (3) तस्य हेतु ..... ।

(ग) अधोलिखितं कथनं सत्यम्/असत्यम् वा लिखतु -

3×1=3

- (i) योगस्याष्टौ अंगानि।
- (ii) असन्तोषाद् अनुत्तमः सुखलाभः।
- (iii) हेयं दुःखमनागतम्।

6. (क) अतिलघु उत्तरीय प्रश्नाः -

2

प्राणायामेन किं भवति ?

अथवा

मनसः योग्यता कासु ?

(ख) लघु उत्तरीयाः प्रश्नाः (केचन द्वौ) -

2×3=6

(i) गुणपर्वाणि कानि ?

(ii) कस्य हेतु विद्या ?

(iii) संयोगः कः ?

(iv) महाव्रतस्य स्वरूपं किम् ?

(ग) दीर्घोत्तरीयाः प्रश्नाः -

2×4=8

(i) शौचात् किं भवति ?

अथवा

यमाः केः ? कश्चिदेकस्य व्याख्या कार्या।

(ii) कः हेयहेतुः ?

अथवा

दृश्यस्य स्वरूपं कार्यं प्रयोजनं च लिखतु।

7. अतिदीर्घोत्तरीयः (दशभिर्वाक्यैः) —

10×1=10

योगसूत्रकारस्य परिचयः लेख्यः।

अथवा

आसनस्य महत्त्वं लिखतु।

(भागः-ग)

(सङ्गणकशिक्षा)

8. (क) उचितविकल्पं चिनुत —

2×1=2

(1) निम्नलिखितेषु कः यन्त्रांशः (हार्डवेयर) ?

(i) माउस

(ii) ऑपरेटिंग सिस्टम

(iii) एम. एस. वर्ड

(iv) पेजमेकर

(2) E-mail प्रेषणेन सममस्ति —

(i) वार्तालापेन्

(ii) पत्रलेखनेन्

(iii) पत्रप्रेषणेन्

(iv) एतेषु न केनापि

(ख) उचित युग्ममेलनं करोतु —

3×1=3

(i) मॉनीटर

— भाषा

(ii) माउस

— आउटपुटः

(iii) जावा

— इनपुटः

(ग) अधोलिखितम् कथनं सत्यम्/असत्यम् वा लिखतु -

2×1=2

(i) ई-मेल अन्तर्जालं विनापि सम्भवम्।

(ii) इन्टरनेट बहुआयामी सेवा अस्ति।

9. केचन त्रयः समाधेयाः -

3×3=9

(i) त्रयाणां तंत्राशानां (साफ्टवेयर) नामानि लेख्यानि।

(ii) उच्चस्तरीयाः प्रमुखा भाषाः लेख्याः (नामानि)।

(iii) यत्र भाषा का ?

(iv) यन्त्रांशः किम् ?

10. (क) ई-मेल प्रेषणस्य प्रक्रियाः लेख्याः।

4

अथवा

स्थानीय अन्तर्जालम् किम् ?

(ख) संस्कृतक्षेत्रे सङ्गणकस्य उपयोगिता।

10

अथवा

अन्तर्जालप्रकाराः कति विलिख्य एकस्य विवरणं लेख्यम्।





विषय कोड सं 2.19.0

पृष्ठ सं. ....  
प्रा. सं. / भा. सं. / उत्तर

परीक्षा का नाम :- पूर्वसभ्यता/रत्तासभ्यता, खण्ड-प्रथम विभाग

विषय वास्तु योग संगणक शिक्षा विषय कोड 803 तृतीय पुरातन पत्र नारायण संस्कृत

कुल पत्र

समय - 3 घण्टे

पुर्न सं 192

निर्देश

प्रश्न सं.	प्रश्न	अंश	कुल अंश
	निर्देशक + आरिजित, अक्षरपत्रे त्रयो भागाः । (क) वास्तुशास्त्रम् = 35 अंश (ख) योगशास्त्रम् = 35 अंश (ग) संगणकशास्त्रम् = 30 अंश		
2.	पुत्रेकारिभ्यो भागो नस्युनिष्ठ इत्यादि तैत्तिरीय ब्रह्मसंहिता		
1.	क) अग्निं युरगमैतानि (i) अश्वत्थम् (ii) अश्वत्थम् (iii) अश्वत्थम् (iv) अश्वत्थम् (ख) अग्निं युरगमैतानि (i) अश्वत्थम् (ii) अश्वत्थम् (iii) अश्वत्थम् (iv) अश्वत्थम्	4x1 = 4	
	ग) अश्वत्थम् / अश्वत्थम् (i) अश्वत्थम् (ii) अश्वत्थम्	2x1 = 2	
2.	अश्वत्थम् अश्वत्थम् अश्वत्थम् अश्वत्थम्	2	
	अश्वत्थम् अश्वत्थम् अश्वत्थम् अश्वत्थम् अश्वत्थम् अश्वत्थम्		

प्राश्निक कोड क्रं २.1.90

पृष्ठ क्र. 03  
प्रश्न पत्र/आदेश उत्तर

परीक्षा का नाम :- पूर्वमध्यमा/उत्तरमध्यमा, खण्ड-प्रथम/द्वितीय

विषय वास्तुयोग संगणक शीक्षा विषय कोड 803 तृतीय प्रश्न पत्र माध्यम संस्कृत

कुल प्रश्न .....

समय - 3 घण्टा

पुर्णांक .....

निर्देश

प्रश्न क्रमांक	प्रश्न के लिए अधिकतम अंक
3.	4x3=12
(i) लघु उत्तरीया: (केवल चत्वारः) (1) गर्त प्राङ्गुणतारतोऽधिककृतायागार्धमप्युत्तरे निक्षिप्यार्धमवाक् च मध्यवतुरप्रेष्टाष्टः क्रोव्यात्मके। नक्षीकुट्टिममापसञ्जपययोः कुर्मत्त-पदे दक्षिणे यद्वा तत्पुनरापवत्सपययोश्चोदकपदेऽन्वृत्तौ ॥	
(ii) यद्वा कपोतवलभीविलसन्तुलो मुपोद्यसिधानकलकादितुलाविशेषैः। मुक्तं च सण्डकलकादि विस्त्रितं धूर्तिप्रभेदसहितं महितं विदध्यात् ॥	
(iii) मुखसहितामतभवने मुखपर्यन्तायतो भवेद्वेश। गेहवदेव मुखमावुतरशूलोग्रयोगविधिनियमः ॥	
(iv) शिरः प्रदेशस्त्वमिधानमुक्तं वेशमाख्यं पुंसस्तदधोमुखं स्यात्। मासुरतुङ्गार्धपयो नितं तद्विस्तारमाद्यङ्गुचनार्धं च ॥	
(v) आयतचतुरश्रगृहे विकृतिमुपा वंशवद्दकूटगताः। वंशश्चाग्रास्त्वन्याः प्रकृतिलुपाः कीलितात्मयः कीलैः। (निरीक्षकः स्वमत्या परीक्षणं कुर्यात्-)	
4. दीर्घोत्तरीया -	3x4=12
(i) निरीक्षकः स्वमत्या परीक्षणं कुर्यात्-	
(ii) शूलप्रदेशविलसत्कवनीसुलग्न- वंशाग्रमूलपरिकीलितदारुकीलः।	

हस्ताक्षर

प्राशनिक कोड क्रं 2/140

पृष्ठ क्र. 3  
प्रश्न पत्र/आदर्श उत्तर

परीक्षा का नाम :- पूर्वमध्यमा/उत्तरमध्यमा, खण्ड-प्रथम/द्वितीय

विषय वास्तुमोक्षसंगोपशिक्षा विषय कोड 803 तृतीय प्रश्नपत्र माध्यम खोसूत

कुल प्रश्न 10

समय - 3 घण्टा

पूर्णांक

निर्देश

प्रश्न क्रमांक		प्रश्न के लिए अधिकतम अंक
	वंशावलम्बितवशाद्यमूर्ध्वमूलः कृते यथोर्ध्वमवलम्बितवालकृतः ।)	
	(iii) स्वामीप्यलमदीर्घमङ्गणविधिं तेषां पृथङ्नालो मोन्मासर्ध्वयव्यमादि शुभदं सर्व प्रकारादपि । सम्प्राद्याय गृहेऽष्टदीर्घमुपविस्तारादिभेदान् पृथङ् दीर्घमासमितिं करोतु च यन्मात्राभ्यान्तरालं सुधीः ॥	
	(iv) क्वाट्मुग्धं निजतीक्ष्णयुक्तद्वारप्रयार्थप्रतत विवेकम् मात्राङ्गुलैर्नैत्र इताश्च सङ्ख्यैः साधैश्च यद्वाविधिमितैर्धनैश्च ॥ (परीक्षकस्यानुसारं परीक्षणम् - ) ख - योगशार-त्रयम्	
5. क - उचितं मुग्धमेलनं -	(i) जोकार पूर्वकवृक्षाणां जपः (ii) सुखानुशयो (iii) क्लेशः	3x1 = 3
(ख) रिकतस्थानधृतिः -	(i) हानोपायः (ii) प्रकाशावरणम् (iii) तपसः	3x1 = 3
(ग) सत्यम्/असत्यम्	(i) असत्यम् (ii) सत्यम् (iii) सत्यम्	3x1 = 3
	हस्ताक्षर	

प्राश्निक कोड सं० 1140

पुष्पिका सं० 1140

परीक्ष का नाम :- पूर्वनिर्धयना-उत्तममध्यमा, खण्ड, प्रथम द्वितीय

विषय नारद योग संग्रह (1140) विषय कोड 803 तृतीय पत्र न पत्र माध्यम 215

कुल प्रश्न 10

समय - 3 घण्टा

पुष्पांक 100

निर्देश

प्रश्न क्रमांक	प्रश्न के लिए अधिकतम अंक
6 (क) जातिमनु उतरीय पञ्चपञ्चाशत् (55) अध्याय (श्वानास पुराणारा विस्फेयः)	
(ख) अनु उतरीयाः (1) आर्विषाडहिमतासगद्वेषाभिवेगाः पञ्चमलेशः । (अथवा) तपःस्वाध्यायेश्वरप्रविधात्तानि क्रियायोगः ।	2 x 3 = 6
(ग) आदर्शतत्त्वमकस्य संयोगस्य हेतुत्विया (अथवा) विशेषाविशेषज्ञमेदुमात्रालिङ्गानि । (निरीक्षकः स्वमत्या परीक्षणं कुर्मात्)	
(घ) दीर्घोत्तरीयाः (1) शौकसप्तोपतपःस्वाध्यायेश्वरप्रविधात्तानि क्रियायोगः । (अथवा) (शौकान्त-स्वाङ्ग-सुगुप्सा परैरयसर्गः)	2 x 4 = 8
(ङ) जातिदेशकालसम्बन्धवद्विधाः सावर्ग्योभा महावृत्ताः (अथवा) अहिंसासत्याश्तेयव्रतवर्गापरिग्रहा यगाः । (परीक्षकस्यानुसारं परीक्षायोगः)	
7. जातिदीर्घोत्तरीयः निरीक्षकः स्वमत्या परीक्षणं कुर्मात्	2 x 5 = 10

हस्ताक्षर

शिनक कोड सं 2/190

पृष्ठ क्र. 5  
प्रश्न पत्र/आतरी उत्तर

परीक्षा का नाम :- पूर्वमध्यमा/उत्तरमध्यमा, खण्ड-प्रथम/द्वितीय

विषय वास्तु योग संगणक विषय कोड 803 तृतीय प्रश्न पत्र माध्यम संस्कृत

कुल प्रश्न 10

समय - 3 घण्टा

पूर्णांक 100

निर्देश

प्रश्न क्रमांक	प्रश्न का विवरण	अधिकतम अंक
	अथवा यद्गायनम्, वीरासनम्, अद्गासनम्, स्वरितकम्, दण्डासनम्, सोपासनम्, पर्यङ्गम्, कौचनिषदनम्, हरितनिषदनम्, उपनिषदनम्, शिथरसुखम्, यथासुखम् (परीक्षकस्यानुसारं परीक्षणम्) (ग) संगणकशास्त्रम्	
8. क	उचित विकल्प (i) IV मनीटर प्रदर्शकम् (ii) कलितदर्शनम्	2x1 = 2
	(ख) उचित युग्ममेलनम् (i) इनपुट (ii) आउटपुट (iii) तन्नाशः	3x1 = 3
	(ग) सत्यम् / असत्यम् (i) असत्यम् (ii) सत्यम्	2x1 = 2
	(घ) लघुतरीयाः (केवल त्रयम्) (i) निम्न स्तरीय भाषा और असेम्बली भाषा (ii) सीमित क्षेत्र के कम्प्यूटरों को एक दूसरे से जोड़ने की प्रक्रिया को स्थानीय जाल कहते हैं। (iii) फोरट्रॉज, बैसिक, कोबाल, सी++ , जावा (iv) एमएस वर्ड, कोसल ड्रा, पेजमेकर (निर्देशकः स्वच्छता परीक्षणं कुर्यात्)	3x3 = 9
	हस्ताक्षर	

